

Sygn. akt II Ka 297/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 września 2014r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu – Wydział II Karny w składzie :

Przewodniczący : SSO Maria Żelichowska-Błażowska

Sędziowie: SSO Bogdan Kijak

SSO Anna Pater (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Anna Sieroń

przy udziale Prokuratora Prok. Okr. Jacka Górnego

po rozpoznaniu w dniu 2 września 2014r.

sprawy W. Z.

oskarżonego o przestępstwo z art.229§1 i 3 kk

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu

z dnia 31/03/2014r. sygn. akt II K 161/13

I. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że:

1. przypisany W. Z.czyn w pkt I kwalifikuje jako przest. z art.229§1 kk i na mocy tego przepisu wymierza oskarżonemu karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na mocy art.69§1 i 2 kk oraz art. 70§1 i 2 kk warunkowo zawiesza na dwuletni okres próby

2. uchyla orzeczenie o kosztach sądowych z pkt V

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy, zasądzając od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 220 (dwieście dwadzieścia) zł tytułem opłaty i 110 (sto dziesięć) zł tytułem wydatków za obie instancje, a odnośnie apelacji prokuratora kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II Ka 297/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 2 września 2014 r.

W. Z. oskarżony był o to, że w dniu 27 kwietnia 2013 r. w B. rejonu (...), podczas kontroli samochodu osobowego m-ki M. nr rej (...), wręczył funkcjonariuszowi policji st. sierż. P. K. banknot 100 złotowy, wsuwając mu go do notatnika służbowego, w celu odstąpienia przez niego od wykonania czynności służbowej, związanej z popełnionym wykroczeniem drogowym, tj. o przestępstwo z art. 229 § 1 i § 3 kk.

Wyrokiem z dnia 31 marca 2014 r., sygn. akt II K 161/13, Sąd Rejonowy w Nowym Sączu uznał oskarżonego W. Z. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia przyjmując, iż stanowi on przestępstwo z ar. 229 § 1 i

3 kk i wymierzył oskarżonemu karę 1 pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na dwuletni okres próby oraz karę grzywny w wymiarze 20 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 25 zł, zaliczając na jej poczet okres zatrzymania oskarżonego w dniu 27.04.2013 r., a ponadto orzekł wobec oskarżonego przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci banknotu o nominale 100 zł seria H. (...) opisanego na k. 39, a przechowywanego w Narodowym Banku Polskim. Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 370 zł tytułem kosztów sądowych.

Powyższy wyrok zaskarżyli apelacjami obrońca oskarżonego (w całości) oraz oskarżyciel publiczny (w części orzeczenia o karze i na niekorzyść oskarżonego).

Obrońca oskarżonego zarzucił:

1/ obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, tj. art. 424 § 1 pkt 2 kpk, bowiem nie została wskazana norma prawna nakazująca funkcjonariuszowi policji wydanie mandatu karnego, a także że udzielenie korzyści majątkowej (bądź obietnica jej udzielenia) wiązało się z naruszeniem normy;

2/ rażącą obrazę prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 229 § 3 kk wskutek błędnego przyjęcia, że oskarżony próbował nakłonić funkcjonariusza policji do naruszenia przepisów prawa przez odstąpienie od wykonania czynności służbowej polegającej na ukaraniu mandatem karnym za popełnione wykroczenie drogowe, podczas gdy w rozumieniu tego przepisu czynnością stanowiącą „naruszenie przepisów prawa” nie jest odstąpienie od wystawienia mandatu karnego, nie każde naruszenie obowiązku służbowego jest zarazem czynnością naruszającą przepisy prawa, gdyż pojęcie naruszenia obowiązku służbowego jest szersze niż pojęcie naruszenia prawa i zakwalifikowanie czynu oskarżonego jako typu kwalifikowanego przestępstwa przekupstwa stanowi naruszenie prawa materialnego.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez odmienne orzeczenie co do istoty sprawy przez zakwalifikowanie czynu jako występku z art. 229 § 1 kk i wymierzenie oskarżonemu na tej podstawie kary warunkowego umorzenia, ewentualnie o uchylenie tego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji obrońca powołując się na orzecznictwo sądowe podniósł, że czyn przypisany oskarżonemu nie powinien zostać zakwalifikowany jako typ kwalifikowany przestępstwa przekupstwa; zarzucił, że Sąd Rejonowy nie wskazał w pisemnym uzasadnieniu wyroku, do naruszenia jakiego przepisu oskarżony próbował nakłonić funkcjonariusza policji. W ocenie obrońcy, w stanie faktycznym sprawy spełnione są przesłanki do warunkowego umorzenia postępowania karnego, przede wszystkim wina i społeczna szkodliwość czynu oskarżonego nie są aż tak znaczne, oskarżony prowadzi ustabilizowany tryb życia, wykonuje zawód rzeczoznawcy oraz utrzymuje żonę i syna.

Prokurator zarzucił w apelacji rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary, w szczególności kary grzywny będącej jedyną realną dolegliwością dla niego, polegającą na wymierzeniu mu kary 20 stawek dziennych grzywny po 25 zł każda, a zatem grzywny w kwocie 500 zł, spowodowaną niedocenieniem przy kształtowaniu wymiaru kary okoliczności wpływającej na wyższy stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, tj. rodzaju i charakteru naruszonego dobra w postaci działalności instytucji państwowych i samorządu terytorialnego oraz okoliczności popełnienia czynu, który nastąpił bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia drogowego w obecności małoletniego syna oskarżonego, okoliczności wskazujących na wyższy stopień winy oskarżonego, tj. wyższego stopnia społecznej szkodliwości czynu, co w konsekwencji sprawiło, że dolegliwość wymierzonej kary w postaci ilości stawek dziennych grzywny jest w sposób wyraźny nieadekwatna do stopnia winy uwzględniającego stopień społecznej szkodliwości czynu, a wysokość stawki dziennej grzywny ustalona przez Sąd nie uwzględnia w wystarczającym stopniu dochodów sprawcy, jego warunków osobistych, stosunków majątkowych i możliwości zarobkowych, w szczególności faktu osiągnięcia przez niego dochodu w kwocie 7.000 zł i posiadania dwóch działek oraz dwóch samochodów, w konsekwencji wymierzona oskarżonemu kara nie spełnia jej celów zapobiegawczych i wychowawczych oraz nie zaspokaja potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa w szczególności z uwagi na fakt, iż

zgodnie z art. 96 § 1 kpw w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a w przypadku zbiegu wykroczeń do 1.000 zł, zatem nie spełnia celów kary wskazanych przez ustawodawcę w art. 53 kk.

Podnosząc ten zarzut prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł oraz utrzymanie w mocy pozostałych kar i środków orzeczonych wobec oskarżonego.

W uzasadnieniu apelacji prokurator podniósł, iż Sąd Rejonowy przy kształtowaniu wymiaru kary grzywny (ilości jej stawek dziennych) nie docenił szkodliwości zjawiska korupcji w Polsce oraz nie odzwierciedlił w należyтым stopniu faktu, że oskarżony przypisanego mu przestępstwa dopuścił się bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia drogowego i w obecności małoletniego syna, którym się wówczas opiekował. Przecenił natomiast Sąd Rejonowy dotychczasową niekaralność oskarżonego i wyrażenie przez niego żalu. W odniesieniu do wysokości poszczególnych stawek orzeczonej grzywny prokurator wskazał w szczególności na dochody oskarżonego w wysokości 7.000 zł. Jednocześnie prokurator zwrócił uwagę, że oskarżonemu wymierzona została kara grzywny w wysokości łącznej 500 zł, a więc w granicach zagrożenia mandatem za popełnione przez niego wykroczenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy była częściowo zasadna doprowadzając do zmiany zaskarżonego wyroku, natomiast nie zasługiwała na uwzględnienie apelacja prokuratora.

Sąd Rejonowy w poprawny sposób przeprowadził postępowanie, zaś w pisemnym uzasadnieniu wyroku rzeczowo i logicznie odniósł się do wszystkich zgromadzonych dowodów, dokonał ich poprawnej oceny oraz poczynił bezbłędne ustalenia faktyczne. Sąd Rejonowy dokonał natomiast niewłaściwej oceny prawno-karnej zachowania oskarżonego uznając, że zarzucony w akcie oskarżenia czyn wypełnia znamiona przestępstwa z art. 229 § 1 i 3 kk, co skutkowało zmianą wyroku w zakresie kwalifikacji prawnej czynu i co za tym idzie, złagodzeniem kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego. Nie zaistniały natomiast podstawy do warunkowego umorzenia postępowania, ani też przesłanki do podwyższenia kary grzywny.

Odnośnie apelacji obrońcy oskarżonego.

Apelacja była częściowo zasadna, a to w zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego, natomiast nie zasługiwała na uwzględnienie w pozostałej części, tj. w zakresie wniosku o warunkowe umorzenie postępowania karnego wobec oskarżonego.

Sąd odwoławczy podzielił argumenty podniesione przez obrońcę, iż czyn oskarżonego nie nosił cech przestępstwa określonego w art. 229 § 3 kk, lecz wypełniał znamiona przestępstwa z art. 229 § 1 kk. Ugruntowane już orzecznictwo Sądu Najwyższego, a także poglądy doktryny pozwalają przyjąć jednoznacznie, iż przypisanie odpowiedzialności karnej za przestępstwo z art. 229 § 3 kk wymaga nie tylko wskazania, że doszło do udzielenia korzyści majątkowej, ale także, że wręczenie korzyści wiązało się z nakłanianiem do naruszenia normy prawnej nakazującej osobie pełniącej funkcję publiczną określone zachowanie. „Naruszenie przepisów prawa”, o jakim mowa w art. 229 § 3 kk to naruszenie każdego aktu normatywnego obowiązującego powszechnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które oznacza niewykonanie nakazu lub przekroczenie zakazu obowiązującego osobę pełniącą funkcję publiczną; „naruszenie przepisów prawa” w rozumieniu art. 229 § 3 kk nie obejmuje natomiast takich zachowań osób pełniących funkcję publiczną, które mają charakter uznaniowy i uzależnione są od oceny danej sytuacji faktycznej (tak też Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 16.12.2011 r. sygn. V KK 140/11, publik. OSNKW 2012/4/37, w wyroku z dnia 26.08.2010 r. sygn. V KK 355/09, publik. LEX nr 603965). W rozpoznawanej sprawie bez wątplenia nie zaistniała sytuacja, w której wręczenie korzyści majątkowej funkcjonariuszowi publicznemu wiązało się z naruszeniem przepisów prawa – brak było normy prawnej nakazującej funkcjonariuszowi policji nałożenie na oskarżonego określonej kary za popełnione wykroczenie drogowe, a jego reakcja na stwierdzone wykroczenie miała charakter uznaniowy. Dodać należy, że ani oskarżyciel publiczny w akcie oskarżenia, ani też Sąd Rejonowy w wyroku nie wskazał konkretnej normy prawnej, z naruszeniem której miałyby się wiązać wręczenie korzyści majątkowej przez oskarżonego. Opis czynu przypisanego

W. Z. w zaskarżonym wyroku nie zawierał więc wszystkich elementów znamienych dla przestępstwa z art. 229 § 3 kk, ograniczał się bowiem do stwierdzenia, że oskarżony wręczył korzyść majątkową funkcjonariuszowi w celu „odstąpienia przez niego od wykonania czynności służbowej związanej z popełnionym wykroczeniem drogowym”, nie zawierał natomiast stwierdzenia, że oskarżony działał aby skłonić funkcjonariusza „do naruszenia przepisów prawa”.

Skoro więc decyzja o ukaraniu oskarżonego za stwierdzone przez funkcjonariusza policji wykroczenie drogowe miała charakter uznaniowy, a przy tym nie wskazano precyzyjnie normy prawnej, która miałaby zostać przez funkcjonariusza naruszona w związku z udzieleniem korzyści majątkowej przez oskarżonego, to brak było podstaw do przyjęcia, że W. Z. wypełnił swoim działaniem znamiona typu kwalifikowanego przestępstwa łapownictwa określone w art. 229 § 3 kk. W związku z powyższym należało czyn oskarżonego zakwalifikować jako występki z art. 229 § 1 kk.

W związku z faktem, iż doszło do złagodzenia kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu należało złagodzić także karę pozbawienia wolności orzeczoną za ten występki. Przestępstwo z art. 229 § 1 kk zagrożone jest bowiem karą łagodniejszą niż przestępstwo z art. 229 § 3 kk, a to karą od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności. W ocenie Sądu Okręgowego nie zaistniały przesłanki, by orzec inaczej niż sąd pierwszej instancji i wymierzyć oskarżonemu karę pozbawienia wolności w wysokości przekraczającej ustawowe minimum za przypisane przestępstwo. W ocenie Sądu Okręgowego kara pozbawienia wolności w wymiarze 6 miesięcy pozbawienia wolności i z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby jest karą w pełni adekwatną do popełnionego przestępstwa, współmierną do stopnia jego społecznej szkodliwości, a także stopnia winy oskarżonego, uwzględnia także okoliczności świadczące na korzyść oskarżonego, tj. dotychczasową niekaralność oskarżonego za przestępstwa, jak i wyrażenie skruchy.

Jako całkowicie bezzasadny należało natomiast uznać wniosek apelacji, by czyn oskarżonego zakwalifikować jako występki z art. 229 § 1 kk i w związku z tym orzec „karę warunkowego umorzenia postępowania”. W apelacji obrońca nie postulował (jak to czynił na rozprawie), by czyn oskarżonego jako typ podstawowy przestępstwa uznać za wypadek mniejszej wagi określony w art. 229 § 2 kk, a w związku z tym błędny był wniosek by postępowanie karne o występki z art. 229 § 1 kk warunkowo umorzyć. Zastosowanie instytucji warunkowego umorzenia postępowania przy przestępstwie z art. 229 § 1 kk bez stwierdzenia, że czyn ten stanowił wypadek mniejszej wagi określony w art. 229 § 2 kk było niedopuszczalne, a to wobec faktu, że górna granica ustawowego zagrożenia za typ podstawowy przekracza 3 lata pozbawienia wolności. Ponadto sąd odwoławczy nie stwierdził okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie, że czyn W. Z. należało zakwalifikować jako wypadek mniejszej wagi z art. 229 § 2 kk. Dodać należy, że niepoprawne jest wnioskowanie przez obrońcę „kary warunkowego umorzenia” skoro instytucja warunkowego umorzenia postępowania nie wiąże się z wyrokiem skazującym i stanowi wyjątek od ogólnej reguły wymierzania kary za przypisane przestępstwo.

Odnosnie apelacji prokuratora.

Podniesiony w apelacji zarzut rażącej niewspółmierności kary poprzez orzeczenie zbyt łagodnej kary grzywny był bezzasadny.

Sąd Rejonowy wymierzając wobec oskarżonego karę grzywny obok kary pozbawienia wolności w sposób właściwy ukształtował nie tylko liczbę stawek dziennych, ale i właściwie ustalił wysokość jednej stawki dziennej. Domagając się podwyższenia liczby stawek dziennych prokurator powołał się na poglądy doktryny oraz orzecznictwo co do pojęcia rażącej niewspółmierności kary, jednakże nie wykazał przekonująco, by kara grzywny orzeczona wobec oskarżonego w liczbie 20 stawek dziennych była rażąco niewspółmierna do przestępstwa popełnionego przez oskarżonego. Sąd Rejonowy w należyty sposób uwzględnił zarówno stopień zawinienia oskarżonego, jak i stopień społecznej szkodliwości czynu, w tym jego okoliczności i rodzaj naruszonego dobra prawnego. Okoliczność, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa łapownictwa w sytuacji, gdy w samochodzie przebywał jego małoletni syn nie ma znaczenia dla wymiaru kary, podobnie jak nie przemawia za podwyższeniem grzywny okoliczność, iż do wręczenia korzyści funkcjonariuszowi doszło bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia drogowego – nie jest to bowiem zachowanie atypowe i nie stanowi w związku z tym okoliczności obciążającej. Także i porównanie orzeczonej kary grzywny do wysokości grzywny jaka może zostać orzeczona w postępowaniu mandatowym w sprawie o wykroczenie jest

zabiegiem chybionym, nie jest bowiem istotne to jakie są możliwości orzekania grzywny za inne przestępstwa bądź wykroczenia, lecz to, czy w konkretnym przypadku dana kara stanowi właściwą reakcję na popełniony czyn zabroniony. Przede wszystkim nie można jednak tracić z pola widzenia tej podstawowej okoliczności, która zdecydowała o nieuwzględnieniu postulatów apelacji o podwyższenie liczby stawek dziennych grzywny, a mianowicie okoliczności, iż kara grzywny orzeczona została wobec oskarżonego obok kary pozbawienia wolności. W związku z powyższym na adekwatność reakcji prawno-karnej za popełnione przestępstwo należy spojrzeć poprzez pryzmat sumy orzeczonych kary, nie zaś wyłącznie poprzez pryzmat kary grzywny. W niniejszej sprawie podstawową reakcją na przestępstwo popełnione przez W. Z. jest orzeczona wobec oskarżonego kara pozbawienia wolności, a w związku z tym nie ma uzasadnionych podstaw, by podwyższać orzeczoną wobec oskarżonego karę grzywny.

Za niezasadne uznał Sąd Okręgowy i te argumenty apelacji, które zmierzały do wykazania, że konieczne jest znaczące podwyższenie wysokości jednej stawki dziennej grzywny, jaka została orzeczona wobec oskarżonego. Należy przyznać, że sytuacja materialna oskarżonego, osiągnięte przez niego dochody, a także posiadany majątek wskazują, że jest on osobą dobrze sytuowaną, co nie oznacza jednak, że istnieją podstawy do podwyższania wysokości jednej stawki dziennej grzywny. Należy podkreślić, że wobec W. Z. wysokość jednej stawki dziennej ustalona została powyżej ustawowego minimum – na poziomie 25 zł, a zatem nie można twierdzić by była to wysokość rażąco nieadekwatna do możliwości finansowych oskarżonego.

Końcowo należy wskazać, że przeciwko podwyższaniu kary grzywny, jaka orzeczona została wobec oskarżonego przemawiała także i zmiana wyroku na korzyść oskarżonego polegająca na złagodzeniu uprzednio przyjętej kwalifikacji prawnej czynu. Także i z tego względu Sąd Okręgowy uznał za niecelowe podwyższanie orzeczonej wobec oskarżonego kary grzywny.

Mając na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przypisany oskarżonemu czyn zakwalifikował jako przestępstwo z art. 229 § 1 kk i za ten czyn na mocy art. 229 § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na dwuletni okres próby, uchylił nadto orzeczenie o kosztach sądowych wobec konieczności nowego ustalenia ich wysokości (zasądzenia jednej opłaty za obie instancje łącznie – z powodu zmiany orzeczenia o karze). W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok wydając orzeczenie na podstawie art. 437 § 1 i 2 kpk. Na zasadzie art. 636 § 1 kpk Sąd Okręgowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 220 zł tytułem opłaty i 110 zł wydatków za obie instancje łącznie, a w odniesieniu do apelacji prokuratora kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.